

та на хората, може би ще започнем да живеем по-добре. Повечето събират по кофите боклуци, сутрин като ставам чувам количките, как тракат. хората бързат да излязат още по мръкнало, за да изпреварят боклукчийските камиони” (ж., р. 1946 г.) (Цит. по Просто начин на живот 2004: 99). Исилват се миграционните процеси към града или към други села, където по-успешно може да се намери временна работа по прибиране на реколтата от зеленчуковите и овощните градини и от лозята.

Трайно уседналите по селата цигани най-често изкарват прехраната си чрез *наемен земеделски труд* като сезонни работници. Още през 1818 английският пътешественик Уйлям Макмайкъл забелязва по долното течение на р. Янтра “няколко малки села, заселени изцяло с тъмни, мурви цигани..... Тук ги видяхме да се занимават със земеделие и да живеят еднал живот” (Английски пътеписи 1987: 552). В с. Арабаджиево (дн. Коларово, Старозагорско) през 1853 г. “...с баща си, брат ми Слави и сестра ми Тона женехме на нашата къща. Имахме и цигани жетвари: Доруюшоолу Хюсеин, синовете му Ибрахим, Дормуш и дъщеря му Алтъна. Аликоч Ахмедов, който се беше женил преди една неделя, женеше с нова си булка, пищов имаше на кръста си, та се курдисуваше.... На първата нива, дето женехме, чакъмът* беше най-длъжък. Аликоч, като се понапел, пита баща ми: “Чичо Къньо, дето ораха тази нива, воловете живи ли са?” Баща ми: “Живи” Аликоч: “Да са живи”.

Поженяхме тази нива и по икиндия отидохме на друга... Аз като слушах циганина Аликоча много му била мила новата булка, на която копитите още бяха къносани...” (Кънчев 1983: 104-105).

Икономическите процеси, започнали в Османската империя в началото на XIX век, водят до известни промени и в земеделското стопанство. Исилва се ролята на т.нар. “чифлигарски села”, т.е. поселенията възникнали около създадените чифлици. И тук циганите се оказват необходима работна ръка, като това засилва процесите на усядане при тях. В Татар азарджишката кааза през 1865 г. „...Ямурлар, 10 къщи и 35 жители български, с три чифлика, 10 къщи ратаи цигани и 20 жители цигани. Селяните се занимават със земеделие и скотовъдство; Чарганлъ – турско село... с 5 турски къщи, една джамия и 30 къщи цигански и 120 турци жители и 100 цигани само земеделци... Абу Семешли – 20 къщи, един мечит и 70 жители турци и 25 къщи с 80 цигани, лозари и земеделци...” (Захариев 1973: 24, 37).

*чакъм - ивицаата засята площ, която се жъне